

Gnàth-Riaghailtean

airson coinneamhan foirmeil

Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig

Air aontachadh le: **Am Bòrd-stiùiridh –
The Board**

Air aontachadh air: 26/06/2025

Ath-nuadhachadh a dhìth: 26/06/2026

A' Ghàidhlig is Beurla co-ionnan: OND

Clàr-innse

Ro-ràdh	3
Ballrachd a' Bhùird-stiùiridh	3
Cuòram	4
Cleachdadh na Gàidhlig	4
Tiomnadh cumhachdan	4
Clàr nan Coinneamhan	5
Clàr-gnothaich agus Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh.....	5
Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh ann an Seiseanan Dùinte.....	7
Òrdugh nan Gnothaichean	7
Làthaireachd aig coinneamhan	7
Ceistean a' Bhùird -stiùiridh	8
A' stiùireadh choinneamhan.....	8
Co-dhùnaidhean a' Bhùird-stiùiridh.....	9
A' bhòtadh	10
Co-dhùnaidhean air an cur dheth	10
Comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh	10
Clàr nan com-pàirtean - A' clàradh com-pàirt	11
A' bhuaidh aig nochdadh com-pàirt	11
Ceadan sònraichte	12
Geàrr-chunntasan a' Bhùird-stiùiridh.....	12
A' cur bhall à dreuchd rè ùine	13
Dìomhaireachd.....	13
Fiachanas pearsanta buill a' bhùird-stiùiridh	13
A' cur stad sealach air no ag atharrachadh nan Gnàth-riaghailtean	14

(Tha seo an sàs cuideachd airson coinneamhan Comataidh Bhòrd na Gàidhlig cuideachd mur a tèid an caochladh a ràdh ann am Bun-riaghailtean na Comataidh)

Ro-ràdh

Chaidh Bòrd na Gàidhlig a stèidheachadh gus dleasanachan Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 (“An Achd”) a choileanadh

Tha am pàipear seo a’ mìneachadh nan dòighean-obrach mionaideach airson a bhith a’ ruith choinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig. Tha na dòighean-obrach an seo an sàs airson coinneamhan Comataidhean a’ Bhùird cuideachd mar a bhios iomchaidh, ach a-mhàin ma bhios Comataidh a’ cur a ghnàth-riaghailtean fhèin air dòigh. Ma nithear seo, feumaidh iad a bhith air an aontachadh leis a’ Bhòrd-stiùiridh.

Tha na Gnàth-Riaghailtean seo a bharrachd air na riathanasan a tha air am mìneachadh ann an Achd na Gàidhlig (Alba) 2005 agus na h-ullachaidhean anns na sgrìobhainnean a leanas:

- Còd-giùlain airson Buill Bhòrd na Gàidhlig (2023)
- Achd Inbhean Eiticeil sa Bheatha Phoblach is msaa (Alba) (2000)
- Riaghailtean Fiosrachadh Àrainneachdail (Alba) (2004)
- Achd Saorsa an Fhiosrachaidh (Alba) (2002)
- Achd an Dìon Dàta (2018)

Thèid Buill Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a chur an dreuchd leis a’ Mhinistear air a bheil Uallach agus bi ballrachd gun a bhith nas lugha na 5, no nas motha na 11, buill àbhaisteach. Thèid aon bhall a bharrachd a thaghadh leis a’ Mhinistear air a bheil Uallach airson a bhith na C(h)athraiche.

Ballrachd a’ Bhùird-stiùiridh

Nuair a bhios oifis a’ Chathraiche bàn, feumaidh buill àbhaisteach cuideigin ainmeachadh airson a bhith ann an cathair a’ Bhùird-stiùiridh gus an tèid cuideigin fhasadh fo fho-pharagraf (1)(b) de dh’Achd na Gàidhlig (Alba) 2005.

Faodaidh an Cathraiche iar-chathraiche ainmeachadh bho bhuill a’ bhùird-stiùiridh gus a bhith na c(h)athraiche mas e is nach urrainn dhan Chathraiche an dreuchd a choileanadh fad ùine ghoirid. ’S e dreuchd pro-tem a tha seo agus cha tèid e an àite an ullachaidh gu h-àrd.

Tha buill Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig uile air an taghadh mar dhaoine fa leth agus chan ann mar riochdairean aig buidhnean. Tha cho fad ’s a bhios neach nam ball air a mhìneachadh ann an litir fastaidh a’ bhuill.

Cuòram

Is e cuòram Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mòr-chuid de bhuill a' Bhùird a tha comasach air co-dhùnadh a dhèanamh is aig nach robh ris a' choinneamh fhàgail mar thoradh air com-pàirt a nochdadh, a' gabhail a-steach an neach a tha na c(h)athraiche air a' choinneimh. Cha tèid co-dhùnadh sam bith a dhèanamh aig coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mur eil cuòram ann. Thèid na daoine a tha an làthair agus nach robh an làthair a chlàradh ann an geàrr-chunntas gach coinneimh.

'S urrainn coinneamhan slàn a chumail air-loidhne no air a' fòn, tro ghairmean co-labhairt no co-labhairt bhidio agus thèid am fòrmat aontachadh leis a' Chathraiche.

Anns na suidheachaidhean seo, bhiodh na Buill sin air am meas an làthair agus mar phàirt den chuòram airson na coinneimh sin cho fad 's gu bheil e comasach dhaibh pàirt a ghabhail ann an deasbadan (m.e. nach eil trioblaidean teicnigich a' cur bacadh orra). Anns a h-uile suidheachadh, bhiodh an t-ùghdarras deireannach aig a' Chathraiche agus bhiodh e an urra ris a' Bhall rabhadh iomchaidh a thoirt seachad agus an teicneòlas iomchaidh a bhith ri fhaighinn aig àite na coinneimh. Ma tha Ball, gun adhbhar reusanta, air a bhith neo-làthaireach bho choinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig airson ùine nas fhaide na 4 mìosan às dèidh a chèile no airson 3 coinneamhan às dèidh a chèile agus nach deach cead a thoirt seachad leis a' Chathraiche airson seo, bheir an Cathraiche comhairle dhan Mhinistear.

Faodar cuireadh a thoirt do bhuill Comataidhean nach eil nam buill de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig, le toil a' Chathraiche, a bhith an làthair aig pàirt no aig làn choinneamh de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig no taisbeanaidhean a thoirt seachad dhan Bhòrd-stiùiridh. Cha bhi còir bhòtaidh aca ge-tà.

Cleachdadh na Gàidhlig

Thèid na h-ullachaidhean uile aig coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh agus a chomataidhean a chumail sa Ghàidhlig mura h-aontaich am Bòrd-stiùiridh an caochladh. Bidh Bòrd na Gàidhlig a' cur ullachaidhean iomchaidh air dòigh mar as trice airson a bhith ag eadar-theangachadh ghnòthaichean dhan Bheurla agus cànanan sam bith eile a tha iad a' meas iomchaidh (ma tha e practaigeach gu teicnigeach a chur air dòigh) bho àm gu àm ann an coileanadh na h-obrach aige.

Tiomnadh cumhachdan

Dh'fhaodte gun tiomnaich Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig cumhachdan do Chomataidhean a' Bhùird-stiùiridh, do bhuidhnean eile, no do dhaoine fa leth mar a bhios e a' meas iomchaidh. Co-dhùnaidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig an raon-ùghdarras, ullachaidhean a thaobh na Cathrach aig coinneamhan, ballrachd, ìre nan cumhachdan tiomnaichte, agus riaghailt sam bith eile a tha a' dol leis an tiomnadh

chumhachdan. Mur a tèid an caochladh a chur an cèill, bidh Comataidhean, buidhnean agus daoine fa leth eile ag aithris gu dìreach gu Cathraiche Bhòrd na Gàidhlig.

Clàr nan Coinneamhan

Mus tòisich a' bhliadhna, aontaichidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig cinn-latha agus àiteachan airson nan coinneamhan aca airson na bliadhna air thoiseach. Ruithidh an clàr-ama bhon Ghiblean gus am Màrt le coinneamh ann timcheall air aon uair gach trì mìosan. Thèid an clàr-ama airson coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh fhoillseachadh air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig agus thèid an clàr-gnothaich agus na pàipearan a sgaoileadh do bhuill co-dhiù 10 làithean ro gach coinneimh (ach a-mhàin ma tha an Cathraiche den bheachd gum biodh e na b' fheàrr a bhith a' sgaoileadh fear de na pàipearan no na pàipearan uile nas fhaig air latha na coinneimh).

Faodaidh an Cathraiche coinneamh shònraichte de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a chur air dòigh nuair a tha e coltach gum feumar beachdachadh air cuspair gu luath. Faodaidh Ball sam bith iarraidh gun tèid coinneamh shònraichte a chumail. Bidh an co-dhùnadh mu dheireadh am bu chòir seo a dhol air adhart leis a' Chathraiche, no mur eile iad ri fhaighinn, bho Chathraiche na Comataidh Sgrùdaidh agus Dearbhachd, a bhios cuideachd a' dearbhadh cò an luchd-obrach a bu chòir a bhith an làthair.

Clàr-gnothaich agus Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh

Tha an clàr-gnothaich airson gach coinneamh de Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig air ullachadh agus air aontachadh leis an Sgioba-stiùiridh airson a dhol air adhart dhan Chathraiche airson aonta. Thèid clàr-gnothaich a' Bhùird-stiùiridh a phostadh air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig às aonais nì sam bith airson seisean dùinte, seachdain ro choinneimh a' Bhùird-stiùiridh. Dh'fhaodte gun atharraich nithean air a' chlàr ron choinneimh, agus nochdaidh atharrachaidhean air a' chlàr-ghnothaich air an làrach-lìn.

Bu chòir àiteachan agus amannan nan coinneamhan feuchainn ris na rudan a leanas a lùghdachadh (far a bheil sin reusanta):

- cosgaisean dìreach dhan sporan phoblach.
- an tìde a bheir e (agus mar sin cosgaisean neo-dhìreach) do na daoine a bhios a' gabhail pàirt sa choinneimh.
- a' bhuaidh a bheireadh e air lorg àrainneachdail Bhòrd na Gàidhlig, gu sònraichte an lorg càrboin aige.
- Bu chòir àiteachan agus amannan cuideachd ruigsinneachd dhan phoball a mheudachadh.

Bidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ag amas air co-dhiù aon tadhal coimhearsnachd a chumail gach bliadhna. Thèid seo a thoirt fa-near air a' chlàr-ama airson coinneamhan ri teachd.

Thèid òrdugh nan nithean air clàr-gnothaich a' Bhùird-stiùiridh aontachadh leis a' Chathraiche/Ceannard agus bheir iad aire do na h-ullachaidhean siubhail airson luchd-obrach agus buill a tha an dùil a bhith an làthair cho fad 's a ghabhas seo dèanamh.

Bidh an Sgioba-stiùiridh a' beachdachadh air agus ag aontachadh phàipearan dhan Bhòrd mus tèid an cur gu Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ach a-mhàin ma tha pròiseasan riaghlaidh eile an sàs.

Bidh sgioba rùnaireachd a' Bhùird-stiùiridh, gu h-eileagtronaigeach, a' cur ri chèile, a' sgaoileadh, agus far a bheil sin a dhìth, a sgrìobhadh phàipearan airson nan nithean a chaidh aontachadh airson Clàr na coinneimh, ach a-mhàin ma chaidh aontachadh le Cathraiche na coinneimh nach eil pàipear sam bith a dhìth.

Thèid pàipearan a chur gu na daoine a tha gu bhith an làthair aig a' choinneimh gu h-eileagtronaigeach co-dhiù 10 latha ron choinneimh.

Mur eil na pàipeirean deiseil airson sgaoileadh 10 làithean ron choinneimh, às dèidh co-chomhairle le Cathraiche na coinneimh agus leis a' Cheannard, dh'fhaodte gum post sgioba rianachd a' Bhùird-stiùiridh na pàipearan nas anmoiche, gun tèid am pàipear no na pàipearan a chur sìos aig a' choinneimh fhèin, no gun tèid an nì/na nithean a thoirt far Clàr-gnothaich na coinneimh. Dh'fhaodte nach tèid cumail ris na clàran-ama sin ma thèid coinneamhan sònraichte aontachadh le rabhadh goirid, ach thèid a h-uile oidhirp a dhèanamh gus pàipearan a chur a-mach ron choinneimh

Faodar nithean air clàr-gnothaichean a bhith air an comharrachadh mar Fhosgailte, Dùinte no Prìobhaideach. Mar as trice, thèid coinneamhan a' Bhùird-stiùiridh a chumail ann an seisean Fosgailte. Ach dh'fhaodte gum bi nithean air a' chlàr a tha air an comharrachadh mar Dùinte no Prìobhaideach. Dh'fhaodte gun tèid nithean seisean Fosgailte a chumail gu poblach. Chan fhaod am poball a bhith an làthair aig nithean seisean Dùinte agus dh'fhaodte gum bi farsaingeachd de dh'oifigearan air an riochdachadh cuideachd. Bidh an Ceannard an làthair an dà chuid aig seiseanan fosgailte agus dùinte ach a-mhàin ma thèid aontachadh leis a' Chathraiche nach bi i/e an làthair. Bidh buill a' Bhùird-stiùiridh a-mhàin an làthair airson seiseanan prìobhaideach agus far a bheil seo a dhìth, thèid ball a' Bhùird-stiùiridh ainmeachadh mar sgrìobhaiche.

Thèid an clàr foirmeil de choinneamh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig fhoillseachadh sa Ghàidhlig agus sa Bheurla, air làrach-lìn Bhòrd na Gàidhlig taobh a-staigh 8 seachdainean bhon choinneimh.

Faodaidh buill a' Bhùird-stiùiridh iarraidh gun tèid nì sam bith a dheasbad ann an seisean dùinte; thèid seo a dheasbad leis a' Chathraiche agus bidh e a rèir toil a' Chathraiche. Mas e is gun tèid nì a ghabhail ann an seisean dùinte, feumaidh adhbhar iomchaidh a bhith air a thoirt seachad air a shon. Cha tèid gearr-chunntasan seiseanan dùinte fhoillseachadh air an làraich-lìn.

Pàipearan a' Bhùird-stiùiridh ann an Seiseanan Dùinte

Thathar a' gabhail ris gun tèid beachdachadh air pàipearan airson Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ann an Seisean Fosgailte ach a-mhàin ma tha adhbhar làidir ann airson dìomhaireachd. Tha stiùireadh bho Achd Saorsa an Fhiosrachaidh (Alba) 2002, a bharrachd air Riaghailtean Fiosrachaidh Àrainneachdail 1994 agus Achd Dìon Dàta 2018 ga chleachdadh airson a bhith a' co-dhùnadh dè na pàipearan ris am bu chòir dèiligeadh ann an seisean dùinte. Nì an Cathraiche co-dhùnadh air seo ann an conaltradh leis a' Cheannard.

Am measg pàipearan a' Bhùird-stiùiridh a dh'fhaodadh a bhith air an deasbad ann an seiseanan dùinte (le ùmhlachd do bheachdan a' Chathraiche agus a' Cheannaird) tha pàipearan a thaobh ceistean sgiobachd agus luchd-obrach. Bidh na h-adhbharan airson a bhith a' dèiligeadh ri pàipearan anns an dòigh seo air a mhìneachadh anns a' phàipear-aghaidh airson a' phàipeir sin.

Ron choinneimh, faodaidh an Cathraiche no Ball/Buill eile de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig moladh gun tèid beachdachadh air nì no pàirt de nì air a' chlàr aig seisean dùinte den choinneimh. Tha seo a rèir toil a' Chathraiche agus cha ghabh a cheadachadh ach a-mhàin ann an suidheachaidhean air leth.

Òrdugh nan Gnothaichean

Thèid gnothach a' Bhùird-stiùiridh aig a h-uile coinneamh air adhart a rèir a' chlàir-ghnothaich a chaidh a thoirt a-mach airson na coinneimh sin ach a-mhàin ma tha an Cathraiche air an caochladh a chur an cèill; faodaidh an Cathraiche òrdugh nan gnothaichean atharrachadh aig àm sam bith a rèir a t(h)oil fhèin no às dèidh iarrtais bho bhall/bhuill.

Aig a h-uile coinneamh àbhaisteach no sònraichte, cha tèid beachdachadh air gnothach sam bith ach a-mhàin gnothaichean air a' chlàr-ghnothaich ach a-mhàin far a bheil an Cathraiche den beachd gum bu chòir beachdachadh air nì aig a' choinneimh mar thoradh air suidheachadh sònraichte.

Làthaireachd aig coinneamhan

Bidh a' chòir aig a' Cheannard a bhith an làthair aig a h-uile coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus aig coinneamhan de na Comataidhean, ach a-mhàin airson

pàirtean de choinneamhan nuair a thèid aontachadh le buill Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig gum bu chòir a' chùis a bhith air a deasbad le buill a-mhàin, mar eisimpleir far am bithear a' bruidhinn air tuarastal no coileanadh a' Cheannard.

A bharrachd air a' Cheannard, bidh gach ball den Sgioba-stiùiridh a' frithealadh coinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ach a-mhàin ma thèid iarraidh orra gun a bhith an làthair leis a' Chathraiche no ma thèid an leisgeulan a ghabhail leis a' Chathraiche. Bidh luchd-obrach eile an làthair airson nithean sònraichte air a' chlàr-ghnothaich nuair a bhios seo iomchaidh.

Faodaidh Ministearan na h-Alba no an riochdairean a bhith an làthair aig coinneamhan Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig no a chomataidhean agus pàirt a ghabhail annta, ach chan fhaod riochdairean den t-seòrsa seo bhòtadh.

Ceistean a' Bhùird -stiùiridh

Faodaidh ball sam bith ceist a chur air a' Chathraiche aig coinneamh sam bith de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig mu ghnòthach buntainneach agus iomchaidh sam bith a tha ag èirigh bhon chlàr-ghnothaich.

Faodaidh buill fios a thoirt chun a' Chathraiche ron choinneimh mu cheistean a tha iad ag iarraidh a thogail nach eil co-cheangailte ri ceistean air a' chlàr-ghnothaich. Bu chòir seo a dhèanamh ann an sgrìobhadh ma ghabhas seo dèanamh. Co-dhùnaidh an Cathraiche, ann an conaltradh leis a' Cheannard, am bu chòir dèiligeadh ris a' cheist aig a' choinneimh agus bheir iad fios air ais dhan bhall mun cho-dhùnadh.

Far an gabh a dhèanamh, thèid dèiligeadh ri ceistean ann an Seisean Fosgailte. Ann an suidheachaidhean air leth, nuair a tha ceist a' dèiligeadh ri cuspair dìomhair no doirbh, dh'fhaodte gun tèid dèiligeadh ris ann an Seisean Dùinte. Bidh seo a rèir toil a' Chathraiche ann an co-chonaltradh leis a' Cheannard.

Nuair a thèid puing òrdugh a thogail aig coinneamh aig Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig, 's e riaghladh a' Chathraiche an co-dhùnadh mu dheireadh.

A' stiùireadh choinneamhan

Aig coinneamh a' Bhùird-stiùiridh, bidh Cathraiche Bhòrd na Gàidhlig anns a' chathair mas e is gu bheil e/i an làthair. Mur eil an Cathraiche gu bhith an làthair, mar as trice, dh'innseadh e/i cò am ball eile a bhiodh anns a' chathair. Mur eil comhairle ann bhon Chathraiche, taghaidh na buill Bùird-stiùiridh a tha an làthair aon de na buill airson a bhith an ceann na coinneimh tro bhòtadh mòr-chuid.

Nì an Cathraiche na leanas:

- cumar smachd agus nithear cinnteach gu bheil cothrom gu leòr aig buill a' Bhùird-stiùiridh na beachdan aca a chur an cèill mu chuspair sam bith a thathar a' deasbad;

- nithear co-dhùnaidhean air cùisean òrdugh, raon-ùghdarrais agus buntainneachd;
- co-dhùnar dè an t-òrdugh anns am bu chòir do bhuill a tha airson bruidhinn sin a dhèanamh;
- co-dhùnar a bheil bhòt a dhìth gus nach eil agus mar a nithear I; agus
- leanar poileasaidhean agus dòighean-obrach iomchaidh Bhòrd na Gàidhlig

Co-dhùnaidhean a' Bhùird-stiùiridh

Mar as trice, thèid co-dhùnaidhean Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a ghabhail le co-aontachd am measg nam ball a tha an làthair. Tha “ball a tha an làthair” a’ ciallachadh ball a tha an làthair aig a’ choinneimh fhèin no a tha a’ gabhail pàirt tro cheangail fòn no co-labhairt bhidio tron deasbad air an nì air a’ chlàr agus a chuala geàrr-chunntas sam bith a rinn an Cathraiche no ball ainmichte den Sgioba-stiùiridh.

Ma dh’fhàgas ball a’ choinneamh gu tràth, bidh iad air an comharrachadh mar neo-làithreach airson co-dhùnadh sam bith a chaidh a ghabhail às dèidh dhaibh falbh.

Tha uallach corporra air buill uile a’ Bhùird-stiùiridh airson co-dhùnaidhean a ghabh am Bòrd-stiùiridh. Mar sin, feumaidh buill gabhail ri co-dhùnadh coitcheann a’ Bhùird-stiùiridh (agus taic a chumail ri seo gu poblach), no feumaidh iad an t-àite air a’ Bhòrd-stiùiridh a leigeil seachad.

Faodaidh ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig an t-eas-aonta aige/aice ri co-dhùnadh a’ Bhùird-stiùiridh a chlàradh cho fad ’s a bha i/e an làthair aig a’ choinneimh far an deach beachdachadh air a’ chùis seo agus cho fad ’s a dh’iarras am ball gun tèid an t-eas-aonta aige/aice a chlàradh gun dàil às dèidh dhan cho-dhùnadh a bhith air a dhèanamh. Ma tha ball sam bith ag iarraidh atharrachadh a mholadh air gluasad bhon Chathraiche no bho bhal/bhuill mus tèid co-dhùnadh a ghabhail, bu chòir dhaibh 1) neach-taic iarraidh airson an atharrachaidh fhoirmeil sin agus ma gheibhear sin, 2) bhòt fhaighinn bho mhòr-chuid de bhuill a’ Bhùird-stiùiridh.

Thèid beachdan sgrìobhte mu nithean air a’ chlàr-gnothaich a thèid a chur a-steach le gach ball den Bhòrd-stiùiridh aig Bòrd na Gàidhlig nach eil an làthair a chuirteachadh gu buill a’ Bhùird-stiùiridh agus bidh an Cathraiche (no luchd-taic ainmichte mar eisimpleir rùnaireachd a’ Bhùird-stiùiridh) a’ toirt iomradh orra aig àm iomchaidh rè na coinneimh.

Ann an suidheachaidhean air leth, nuair a tha co-dhùnadh a dhìth bho Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig ann an cabhag agus far nach gabhadh coinneamh a chur air dòigh, thèid dèiligeadh ris a’ chùis tro chonaltradh sgrìobhte. Thèid an co-dhùnadh gus seo a dhèanamh a ghabhail leis a’ Chathraiche. Ann an suidheachaidhean mar seo, cuiridh na buill an cuid bheachdan chun a’ Chathraiche ann an sgrìobhadh. Thèid an co-dhùnadh a dhaingneachadh aig an ath choinneimh de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus thèid a chlàradh anns a’ gheàrr-chunntas.

A' bhòtadh

Thèid co-dhùnadh a dhèanamh tro bhòt anns na suidheachaidhean a leanas:

- Nuair a tha an Cathraiche a' faicinn gu bheil cuid de na buill ag eas-aontachadh ri moladh no a tha air draghan a nochdadh mu dheidhinn agus nach eil co-aonta soilleir ann.
- Nuair a dh'iarraas ball gun tèid bhòt a chumail agus nuair a bheir co-dhiù aon bhall eile à tha an làthair taic ris a' mholadh seo.

Ann an suidheachadh sam bith eile, far a bheilear den bheachd, a rèir toil a' Chathraiche, gum bu chòir bhòt a bhith ann mus tèid co-dhùnadh a ghabhail.

Cha bhi còir bhòtaidh ach aig buill a tha an làthair, mar a tha air a mhìneachadh ann an Co-dhùnaidhean a' Bhùird-stiùiridh. Bidh aon bhòt aig gach Ball, a' gabhail a-staigh a' Chathraiche, ach a-mhàin ann an suidheachadh far a bheil bhòt co-ionnan ann. Bidh bhòt-sheulachaidh a bharrachd aig a' Chathraiche anns an t-suidheachadh sin.

Mar as trice, bithear a' bhòtadh tro bhòt làimhe. Le cead a' Chathraiche, no ma tha ball sam bith a a' togail gearan mu bhòt a bhith air a ghabhail tro bhòt làimhe, agus ma tha mòr-chuid de na buill a tha an làthair a' toirt taic dhan ghearan, thèid a' bhòt a chumail tro bhaileat dìomhair. Anns na suidheachaidhean far an tèid baileat dìomhair a chumail, bidh am Manaidsear Gnìomhan a' cur a-mach agus a' cruinneachadh phàipearan baileit, a' cunntadh nam bhòtaichean agus às dèidh dhaibh sin a bhith air an dearbhadh le Ceann an Ionmhais is Cùisean Corporra, no mur eil iad an làthair, le bhall eile den Sgioba-stiùiridh, ainmichidh e/i an toradh dhan Bhòrd-stiùiridh.

Clàraichidh geàrr-chunntas na coinneimh toraidhean a' bhòt, a' toirt fa-near àireamh agus ainmean nam ball a tha a' bhòtadh airson agus an aghaidh a' mholaidh agus ball sam bith nach do bhòt. Mas e is gun tèid baileit a chumail gu dìomhair, cha tèid na h-ainmean a chlàradh anns a' chlàr-gnothaich.

Co-dhùnaidhean air an cur dheth

Faodaidh am Bòrd-stiùiridh co-dhùnadh a chur dheth air nì air a' chlàr-gnothaich gus am faigh e barrachd fiosrachaidh, roghainnean eile airson co-dhùnaidhean, no airson adhbhar sam bith eile. Thèid an t-aonta gus dàil a chur air co-dhùnadh a chlàradh ann an geàrr-chunntas na coinneimh cho math ris an adhbhar airson seo, agus bidh dreachd clàr-ama ann airson a bhith a' toirt na cùise air ais dhan Bhòrd-stiùiridh airson deasbad a bharrachd agus airson co-dhùnadh.

Comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh

Gus co-dhùnaidhean a ghabhail aig coinneamhan, gabhaidh am Bòrd-stiùiridh comhairle mar a bhios iomchaidh. Mar as trice, bidh seo bhon Cheannard no bho bhuill

eile den Sgioba-stiùiridh no den luchd-obrach a tha an làthair. Anns an dreuchd aca mar an t-Oifigear Cunntachail aig Bòrd na Gàidhlig, tha dleastanas sònraichte aig a' Cheannard a bhith a' toirt comhairle dhan Bhòrd-stiùiridh air ceistean iomchaidheachd, eaconamaidh, tàbhachd agus èifeachdas. Faodaidh am Bòrd-stiùiridh comhairle a shireadh bho a Chomataidhean, no bho thùs sam bith eile air an taobh a-staigh no an taobh a-muigh mar a bhios e a' meas iomchaidh.

Ann an suidheachaidhean nuair a bhòtas am Bòrd-stiùiridh an aghaidh comhairle bhon Cheannard, a' gabhail a-steach comhairle bhon Cheannard na d(h)reachd mar Oifigear Cunntachail, agus far a bheil an Ceannard a' faireachdainn nach gabhadh an co-dhùnadh air a bheilear a' beachdachadh a dhìon air beulaibh Riaghaltas na h-Alba agus/no Pàrlamaid na h-Alba, dh'fhaodte gun toir an Ceannard air a' Chathraiche stiùireadh sgrìobhte a thoirt dha/dhi air a' chuspair. Thèid stiùireadh mar seo a thoirt gu aire Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba agus an t-Oifigear Cunntachail Roinneil ann an Riaghaltas na h-Alba.

Clàr nan com-pàirtean - A' clàradh com-pàirt

Feumaidh buill fa leth beachdachadh aig an ìre as tràithe a bheil com-pàirt aca ri nochdadh ann an cùis sam bith a tha gu bhith air a dheasbad.

Bu chòir dhaibh beachdachadh air a bheil clàran-gnothaichean airson coinneamhan a' togail ceist sam bith a thaobh nochdadh chom-pàirtean, agus mur eil iad cinnteach, faodaidh iad bruidhinn ri Oifigear nan Inbhean, no le Coimisean nan Inbhean. Feumar nochdadh com-pàirt a dhèanamh cho luath 's a ghabhas aig coinneamh nuair a tha a' chom-pàirt sin ag èirigh. Mas e is gum mothaichear gu bheil feum air com-pàirt a nochdadh nuair a thathar a' deasbad cùis, feumaidh am ball a' chom-pàirt aca a nochdadh cho luath is a bheir iad am aire gum feum iad sin a dhèanamh.

Bu chòir an aithris bheòil a tha a' nochdadh com-pàirt a bhith a' comharrachadh de an nì air a' chlàr-gnothaich ris a bheil i ceangailte. Bu chòir dhan aithris tòiseachadh leis na faclan "tha mi a' nochdadh com-pàirt". Feumaidh an aithris a bhith fiosrachail gu leòr gus an tuig na daoine an làthair aig a' choinneimh dè seòrsa com-pàirt a th' ann, ach chan fheumar cunntas mionaideach a thoirt seachad den chom-pàirt.

A' bhuaidh aig nochdadh com-pàirt

Le bhith a' foillseachadh com-pàirt ionmhasail tha e a' toirmeasg com-pàirteachadh sam bith ann an deasbad agus bhòtadh. Ann a bhith a' nochdadh com-pàirt neo-ionmhasail tha feum air breithneachadh a bharrachd leis a' bhall bhuntainneach. Feumaidh iad beachdachadh air a' cheangal eadar na com-pàirtean a chaidh ainmeachadh agus a' chùis shònraichte air a bheilear a' beachdachadh agus air suidheachaidhean fa leth mun chùis shònraichte a tha buntainneach.

Aig a' cheann thall, 's e an deuchainn as dearbhachaile, am biodh ball den phoball agus iad reusanta, le fios aca air an t-suidheachadh shònraichte agus leis an fhiosrachadh bhuntainneach uile aca, den bheachd gum faodadh com-pàirt a' bhuill buaidh a thoirt air an dreuchd aca mar bhall de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus mar sin gum biodh e ceàrr pàirt a ghabhail ann an deasbad no co-dhùnadh sam bith. Ma tha ball, le cogais, den bheachd nach biodh an làthaireachd leantainneach aca a' fàiligeadh na deuchainn seo, chan fheumadh nochdadh com-pàirt neo-ionmhasail stad a chur orra bho bhith an sàs ann an deasbad no bhòtadh. Mur eil iad cinnteach gun gabh an slat-tomhais neo-chlaon seo a chur an sàs, cha bu chòir dhaibh pàirt sam bith a ghabhail san deasbad agus bu chòir dhaibh an seòmair-coinneachaidh fhàgail gus am bi deasbad air an nì sin deiseil.

Ceadan sònraichte

Ann an glè bheag de shuidheachaidhean, gabhaidh cead sònraichte a thoirt seachad le Coimisean nan Inbhean a thaobh com-pàirtean ionmhasail no neo-ionmhasail a bhiodh a' cur casg air ball bho bhith a' gabhail pàirt air cùisean a' tighinn air beulaibh Bòrd-stiùiridh agus a Chomataidhean, mur a b' e an cead sònraichte seo. Beachdaichidh Coimisean nan Inbhean air iarrtasan airson ceadan sònraichte agus bu chòir iarrtasan a dhèanamh cho luath 's a ghabhas gus am bi tìde gu leòr beachdachadh gu ceart air an iarrtas ron choinneimh far a bheilear ag iarraidh cead sònraichte. Cha bu chòir ball pàirt a ghabhail ann am beachdachadh air a' cheist sin gus an tèid an t-iarrtas aontachadh.

Geàrr-chunntasan a' Bhùird-stiùiridh

Thèid na geàrr-chunntasan a ghabhail le rùnaireachd air a stiùireadh leis a' Mhanaidsear Gnìomhan; ach a-mhàin airson Seiseanan Prìobhaideach far an tèid geàrr-chunntasan fa leth a ghabhail le neach iomchaidh air a thaghadh leis a' Chathraiche. Leis na pàipearan a chaidh a thoirt dhan choinneimh, bu chòir na geàrr-chunntasan a bhith na chlàr firinneach den choinneamh, le fiosrachadh gu leòr gus a bhith mar phàirt den t-slighe sgrùdaidh a thaobh nan cùisean air an deach beachdachadh agus na co-dhùnidhean a rinn Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig.

Bidh uallach air an neach a tha na chathraiche air a' choinneimh dèanamh cinnteach gun tèid gnìomhan a chaidh aontachadh aig an t-Seisean Phrìobhaideach a thoirt dhan rùnaireachd taobh a-staigh còig latha obrach bhon choinneimh gus an tèid an clàradh mar phàirt den t-Seisean Phrìobhaideach (geàrr-chunntasan àbhaisteach).

Thèid dreachd geàrr-chunntas na coinneimh aontachadh airson cuairteachadh do bhuill mar 'Gheàrr-chunntasan neo-dhearbhte' leis a' Chathraiche is Ceannard taobh a-staigh 3 sheachdain bhon latha a chaidh coinneamh a' Bhùird-stiùiridh a chumail. Faodaidh Buill atharrachaidhean a mholadh ann an sgrìobhadh taobh a-staigh 10 làithean obrach.

Bidh an Cathraiche agus an Ceannard ag eadar-bhreithneachadh air cùisean far a bheil eas-aonta ann.

Thèid an geàrr-chunntas a 'Dhearbhadh' gu foirmeil leis a' Chathraiche, thèid a chuirteachadh do na buill, agus bidh geàrr-chunntas bhon t-Seisean Phoblach air làrach-lìn BnG taobh a-staigh 8 seachdainean às dèidh na coinneimh.

Foillsichidh Bòrd na Gàidhlig Geàrr-chunntasan anns a' Ghàidhlig, anns a' Bheurla agus ann an cànan sam bith eile a chuidicheadh le bhith a' coileanadh a obair gu h-èifeachdach.

A' cur bhall à dreuchd rè ùine

Ma 's e is gun dèan ball sam bith de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig dìmeas air òrdugh no ùghdarras a' Chathraiche aig coinneamh sam bith, no ma bhios e/i ri dol a-mach a bhios oilbheumach no a chuireas bacadh air a' choinneimh, agus ma bheir an Cathraiche seo gu aire na coinneimh, faodaidh am Bòrd-stiùiridh am ball a chur a-mach airson a' chòrr den choinneimh, às dèidh gluasad bho bhall sam bith, a gheibh neach-taic agus le taic bhon mhòr-chuid de na buill a tha an làthair.

Cha bhi deasbad ceadaichte air gluasad den t-seòrsa seo.

Dìomhaireachd

Faodaidh buill an roghainn fhèin a chleachdadh mu bhith a' beachdachadh air gnothaichean bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig le pàrtaidhean eile às dèidh na coinneimh.

Airson cùisean ris an tèid dèiligeadh ann an Seisean Dùinte chan fhaodar nàdar agus susbaint a' ghnòthaich fhoillseachadh, no a dheasbad le, neach sam bith ach buill eile de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig agus luchd-obrach an bha an làthair gus an cur an Cathraiche an caochladh an cèill.

Bu chòir buill aonta fhaighinn bhon Chathraiche, no mur eil iad ri fhaighinn, bhon Cheannard mus dèan iad aithris phoblach sam bith (a' gabhail a-steach aithrisean do na meadhanan no agallamhan a thèid a chraoladh) às leth Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig.

Fiachanas pearsanta buill a' bhùird-stiùiridh

Nan rachadh cùisean laghail a thogail le treas-phàrtaidh tha e buailteach gum biodh seo air a thogail an aghaidh Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig gu h-iomlan, ach ann an suidheachaidhean neo-àbhaisteach, dh'fhaodte gun rachadh cùisean a thogail an aghaidh a' Chathraiche no buill fa leth eile den Bhòrd-stiùiridh. Mar eisimpleir, dh'fhaodadh ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a bhith cunntachail gu pearsanta ma nì e no i aithris mheallta no dhearmadach a dh'adhbharaicheas call do threas-phàrtaidh.

Ach, a rèir a' bharantais-dìona choitcheinn a tha an Riaghaltas a' moladh do bhuill NDPB, cha bhi aig ball de Bhòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a tha air a bhith ag obair gu h-onarach agus le deagh rùn ri pàigheadh airson buailteachd chatharra phearsanta sam bith a thig orra ann a bhith a' dèanamh obair a' Bhùird-stiùiridh, no aithris gun robh iad a' dèanamh obair a' bhùird-stiùiridh, bho na stòrasan pearsanta aice/aige fhèin, ach a-mhàin far a bheil am ball air a bhith dearmadach.

A' cur stad sealach air no ag atharrachadh nan Gnàth-riaghailtean

Dh'fhaodte gun tèid na Gnàth-riaghailtean seo atharrachadh, ais-ghairm no gun tèid cuir riutha le Bòrd-stiùiridh Bhòrd na Gàidhlig a-mhàin agus dh'fheumadh atharrachadh sam bith den t-seòrsa seo aonta fhaighinn bhon mhòr-chuid de na buill a tha an làthair aig coinneamh.

Feumar comharrachadh aig a' choinneimh mu dheireadh den bhòrd-stiùiridh gu bheilear an dùil moladh gun tèid na gnàth-riaghailtean atharrachadh. A dh'aindeoin seo, chan fhaodar Gnàth-riaghailt sam bith atharrachadh no a chur dhan dàrna taobh mas e is gun rachadh seo an aghaidh ullachadh reachdail no stiùireadh sam bith bho Mhinistearan na h-Alba.